СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 133. Джерзі Сити, Н. Дж., субота, 10-го червня 1939. No. 133. Jersey City, N. J., Saturday, June 10, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1010, 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ ВИТАЄ КОРОЛІВСЬКУ ПАРУ

ВАШИНГТОН. — Столиця Америки привитала минулого четверга достойно англійську королівську пару. На стацію вийшов зустрічати короля президент Рузвелт з дружиною, а також велике число дипльоматів, ґенералів, адміралів. Коли король вийшов з вагону, президент підступив до нього і сказав: „Нарешті я витаю вас". З тими словами він по приятельськи стиснув королеві руку. Король відповів: „Я і її королівська величність дуже раді бути тут". Зо стації король і президент в одному авті, а королева і пані Рузвелт у другому поїхали до Білого Дому. По обох боках дороги видніли непроглядні маси народу, які на честь королівської пари видавали оклики. Попереду них їхала фалянґа поліцаїв на мотоциклях, далі 60 малих повзів, а над головою літало кількадесять бойових літаків, видаючи із себе страшний гук. Позаду їхали відділи кавалерії. Знову ж по обох боках у рядах стояло військо.

Зо стації королівська пара заїхала до Білого Дому, в гості до президента і там вони проведуть ніч. Вечором того дня в Білому Домі на честь королівської пари влаштовано обід, підчас якого президент Рузвелт повитав в імені Америки рідких гостей та виголосив тост, у якому висказав надію, що оба ці народи будуть усе жити в мирі. Король відповів подібним тостом, бажаючи, щоб „дві наші великі нації в будучому йшли разом по приятельському шляху у мирному світі".

Пополудні того дня в британській амбасаді у Вашингтоні відбулося чайне приняття, на яке в імені короля запрошено 1,400 визначних американців. Цеї суботи королівська пара прибуває до Ню Йорку. Сподіваються величезного приняття з боку населення. Більшого, ніж те, яке мав Линдберґ, перелетівши океан. Самих дітей у Центральному Парку вийде зустрічати один міліон. Переїхавши вулиці Ню Йорку, з Батері Парку через залізний гостинець на західній стороні Ню Йорку, здовж ріки Гудсону, далі через Центральний Парк, до Трайборо Бридж, вони удадуться на Світову Виставу. Десятки тисяч поліції будуть охороняти королівську пару. Поліція видала розпорядок, щоб люди поводилися спокійно, руки тримали при собі, а також щоб усі вікна в домах були зачинені.

БЕРУТЬСЯ ДО КОМУНІСТИЧНИХ ДИКТАТОРІВ.

НЮ ЙОРК. — Директор нюйорської „Доблю Пі Ей", Сомервел, гостро натаврував Воркерс Елайенс, зокрема учительську юнію ч. 453, що репрезентує вчителів, котрі працюють у „Доблю Пі Ей", за те, що вони пробують застрашувати урядників „Доблю Пі Ей", змушуючи їх у той спосіб робити те, чого вони хочуть. Сомервел викинув учителя Леба за те, що той у нахабний спосіб домагався від оціночної комісії якнайкращої оцінки для вчителів з його юнії, щоб вони могли дістати далі працю. Цей Леб навіть погрожував, що коли вчителі тої оцінки не дістануть, то вони „зроблять життя урядників дуже прикрим".

Сомервел натаврував гостро заряд Воркерс Елайенс, зокрема голову комітету скарг, Говарда, який в обидливий спосіб накидався на урядників „Доблю Пі Ей", і грозив їм, що його люди поб'ють сторожів „Доблю Пі Ей", коли вони захочуть переводити в життя прикази заряду „Доблю Пі Ей". А заряд приказав, щоб у часі праці на „Доблю Пі Ей" не робити юнійних мітинґів, ні організаційних зборів; також не красти ріжних річей, навіть коли вони є малої вартости. Сомервел заявив, що відтепер цілком іґноруватиме письма й відклики „комітету скарг" Воркерс Елайенс, який то комітет дотепер вытискав великі впливи.

МІСЬКІ ВЛАСТІ ОДОБРЮЮТЬ НОВИЙ ПРОЄКТ МОСТУ.

НЮ ЙОРК. — Після того, як військові власті не затвердили першого проекту мосту, який злучував би Бетері Парк у Ню Йорку, з Гемилтом евеню в Брукліні, комісар парків Мозес, головний ініціятор того мосту, постарався про новий плян. Цей плян затвердила тепер міська рада і він буде знову предложений військовим властям. Є надія, що військові власті тепер його затвердять, бо він має ті зміни, яких зо стратеґічних оглядів домагалось військо.

ХОРВАТСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ У ВАШИНГТОНІ.

ВАШИНГТОН. — До Вашингтону прибула делеґація американських хорватів з домаганнями помогти їх братам у старім краю дістати самостійність. У Вашингтоні, як виходить з газетних донесень, не приняв їх Рузвелт, ні Гол, ні Ґарнер, ні голова комітету заграничних справ. Їм усім хорвати залишили лиш писані копії своїх домагань.

АНГЛІЙСЬКА КОРОЛЕВА ЄЛИСАВЕТА, що тепер відвідує Злучені Держави з королем Юрієм VI.

НІМЦІ НЕ ПРОПУСТИЛИ ПОЛЬСЬКИХ РОБІТНИКІВ ДО ФРАНЦІЇ.

2-го травня н. р. мав відїхати з Мисловиць поїзд, яким їхало коло 600 робітників, у цьому багато жінок і дітей, що бажали поїхати до Франції до своїх мужів і батьків. Останньої хвилини ґенеральний німецький консулят у Катовицях відмовив віз цим робітникам на проїзд через Німеччину. Поїзд не відїхав, а робітників відіслали назад додому. Можливо, що вони відїдуть кораблем через Ґдиню — до Франції.

НІМЦІ ПОКИДАЮТЬ БРАЗИЛІЮ.

Загальну увагу звертає масовий виїзд німців з Бразилії. Німці, що покидають Бразилію, кажуть, що протинімецьке наставлення бразилійської суспільности відібрало їм охоту пробувати далі в цьому краю.

НОВІТНІЙ РОБІНЗОН.

Пасажири італійського корабля „Конте Ґранд" запримітили на шляху до Південної Америки нагого чоловіка, що давав сиґнали з безлюдного острова Сао Павльо. Капітан корабля вислав там негайно моторівку, що привезла отого новітнього Робінзона на поклад корабля.

Він розказав, що тому півроку вирушив на мандрівку малим вітрильником, та бурі розбила його судно біля бразилійських берегів і йому тільки чудом пощастило доплисти до безлюдного острова, де впродовж довшого часу живився ріжними ростинами й звірятками.

ПРОВІРЮЮТЬ ПОДРУЖЖЯ ВЧИТЕЛІВ.

Департамент шкільництва в Ню Йорку розпочав перегляд учителів і вчительок, чи вони є в подружому стані, чи ні. Правдоподібно шкільні власті дозволять учити лиш одному в подружжі.

ШВИДКЕ ТЕМПО РОЗБУДОВИ СОВЕТСЬКОЇ ВОЄННОЇ ФЛЬОТИ.

В звязку зо швидким темпом розбудови советської воєнної фльоти й збільшенням численних станів фльоти в СССР відчувається великий брак приміщень. Щоб цьому запобігти, комісаріят воєнної фльоти зорганізував спеціяльні 20-денні курси для будівельних інжинірів воєнної фльоти. Учасників курсів спрямовано на Далекий Схід, до чорноморської бази, Ленінґраду й північних портів. Тепер приступлено до будови низки військових будинків, призначених на потреби воєнної фльоти у Владивостоці, Комсомольську над Амуром, Мурманську, Одесі, Архангельську й Ленінграді.

ВОЛИНСЬКЕ МІСТЕЧКО ЗГОРІЛО.

У містечку Олександрії під Рівним пожежа знищила 26 мешкальних домів і багато господарських забудовань. Згоріло також коло 20 склепів. Вогонь спричинив 17-літній Лейба Турчинський, що в городі свого батька запалив сміття. Вітер перекинув вогонь на сусідні забудування.

НАРОДИНИ У СТРІТКАРІ.

Перший раз в історії Торонта жінка привела на світ дитя в стріткарі, підчас шаленої їзди до шпиталю. Вчасним ранком пані Армстронґ спинила порожну стріткару, заявляючи моторменові, що чується слабою і що скоро сподівається уродин. Схвильований мотормен поклав жінку на лавку та зачав гнати стріткарою до лічниці Армії Спасения. По дорозі він спинився і взяв до стріткари старого робітника, щоб той піклувався жінкою. За яку мінуту обидва почули плач немовляти. Далі побачив мотормен на вулиці двох поліцаїв і взяв їх до стріткари, але всі чотири мужчини не знали, як помогти дитині або жінці. Та за хвилину прибули до шпиталю і занесли туди обидвоє: жінку й дитину.

НЕ ХОЧЕ ДОРОГИ ЧЕРЕЗ БРИТІЙСЬКУ КОЛЮМБІЮ ДО АЛЯСКИ.

Як відомо, уряд Злучених Держав поробив заходи, щоб через територію Британської Колюмбії понад морем була побудована дорога, яка лучилаб Злучені Держави з Аляскою. Ця дорога малаб мати стратеґічне значіння на випадок війни Злучених Держав з Ніпоном. У тій справі вже відбулися наради представників Злучених Держав з представниками Британської Колюмбії, а також з представниками Домінії.

На недавнім засіданні сенату в Отаві В. А. Ґрісбах, сенатор з Едмонтону, запротестував проти будови наміченої дороги. Він твердив, що ця дорога малаб військове і стратеґічне значіння для Злучених Держав, колиб між Злученими Державами і Ніпоном прийшло до війни. Злучені Держави тоді цею дорогою перевозилиб військо і військове устаткування до Аляски. Це моглоб навести клопіт на Канаду, бо тоді Ніпон, який був би у воєннім стані зо Злученими Державами, міг би примінити проти Канади військові репресії, бо Канада, перепускаючи через свою територію військо Злучених Держав, зломилаб свою невтральність. Через ту дорогу клопоту набавилась би не тільки Канада але й ціла Британська Імперія, яка через таку дрібницю моглаб знайтись у воєннім стані з Ніпоном. Ґрісбах далі говорив, що не всяка війна Злучених Держав з Ніпоном булаб в інтересі Канади і цілої Британської Імперії. На всякий випадок, говорив Ґрісбах, питання цеї дороги є дуже важне і канадійський уряд повинен добре застановитися, чи дозволити на будову згаданої дороги, чи ні.

УКРАЇНКА ГЕРОЇНЕЮ.

17-літня Анна Олексюк, що мешкає в Чіпава, в околиці Найеґара Фолс, вирятувала потопаючого в ріці 8-літнього Ерні Сендса, сина сусідів і за її геройство мешканці околиці поручили її до властей про наділення медалі за її геройський учинок.

Молода українка сама щойно вийшла зо шпиталю, де перебула операцію горла, одначе це не здержало її пірнути у холодну, брилами леду наповнену ріку й вирятувати потопаючого хлопця. Хлопець злетів у ріку з моста й Анна мусіла переплисти 50 метрів, заки добилась до потопаючого. Потім вона з сестрою взялись на березі рятувати юнака, котрий набрав багато води у свої груди.

ДУРНЯ І В ЦЕРКВІ БЮТЬ.

З повідомлення з Кичeнер, Онт., виходить, що стара українська приповідка не є безпідставна. Два добродії у підхмеленому стані забрили мабуть через помилку до місцевої церкви і, як звичайно пяниці, не могли навіть у церкві хвилину спокійно всидіти. Покликана поліція завезла їх негайно до „холодної" переспатись, а наступного дня строгий суддя наложив на них по 20 дол. кари. Тому, що пяниці всі свої гроші пропили, пішли відсидіти по десять днів у вязниці.

МАДЯРСЬКИЙ ТЕРОР ДАЛІ ПАНУЄ В КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ

ВІДЕНЬ. — У листі до „Свободи" подають таке: Дня 25. травня б. р. прибули до Відня дальші втікачі з Карпатської України. Частина приїхала поїздом на фальшиві документи, а друга частина втекла і прийшла до Відня пішки, через Словаччину. Всі ці втікачі згідно подають, що в Карпатській Україні мадярський терор ще збільшився. Тих, що їх уже раз побито і позамикано до концентраційних таборів, а потім випущено, знову арештують, а при арештуванні немилосерно побивають. Нові арешти мадярська влада виправдує тим, що нібито українська інтеліґенція винувата, що в краю нема спокою, що населення незадоволене та що приходить далі до щораз нових протимадярських виступів.

Голодують.

Усе населення Карпатської України не має потрібних харчів і голодує. З нібито „багатої" Мадярщини харчових продуктів не присилають і їх годі дістати за гроші. Як яка кукурудза дістанеться на Верховину, то метер кукурудзи продають по ціні 27 пенґів (189 чеських корон). Один кільограм червоної соли, яку дають худобі, коштує 55 філерів. Черевики, що їх за української влади можна було купити за 50 чеських корон, тепер коштують 119 корон. Страшна дорожнеча, голод і мадярський терор самі спричинюють невдоволення серед населення. Інша аґітація злишна.

ПРО УКРАЇНУ.

ЖЕНЕВА. — Швайцарський місячник „Маршаль", що виходить французькою мовою, помістив велику і назагал добре написану статтю про Україну. До статті додано знимки. Найкраще змальовані в статті терпіння українського народу під большевиками.

ЗБИРАЄ МАТЕРІЯЛИ З ПОДІЙ В К. У.

ПРАГА. — Музей Визвольної Боротьби України вже зібрав багато цінних матеріялів, звязаних з історією останніх подій у Карпатській Україні. Збірка продовжується.

СТАРІ УКРАЇНСЬКІ ДОКУМЕНТИ.

ПРАГА. — З Гонконґу (Китай) переслав А. Гриневич фотоґрафії старих українських документів, які знайдено у шведській родині. Ці документи має швед Спуф, що має українку за дружину. Документи являються автоґрафами Богдана Хмельницького з 1654 р., переяславського єпископа Захарія з 1701 року і т. п.

НЕ СМІЄМО ПАДАТИ В РОЗПУКУ!

БРНО (Морава). — Дня 7. травня відбулася в Брні Служба Божа за впалих Героїв Карпатської України. Богослужбу відправив ректор о. Калинець із Закарпаття. Поминаючи Героїв, що впали за нашу святу Правду і Віру, сказав таке: „Не сміємо впадати в розпуку, а з твердою надією йти вперед по шляху нашої Правди". Церква була переповнена збігцями з Карпатської України. Біля домовини стояла стрілецька сторожа в уніформах „Карпатської Січи".

ПРО ПЕРШИЙ СОЙМ К. У.

КЕРЕСТУР (Югославія). — „Рідне Слово", часопис для українців у Югославії, подає опис очевидця про засідання першого сойму Карпатської України. Опис живий і драматичний. А кінчиться такою заввагою: „Я сам радий, що міг бути на засіданні першого сойму К. України, і кріпко вірю, що недалекий той час, коли знов засідатиме сойм Карпатської України, бо так, як є Бог на небі, така правда і те, що „Ще не вмерла Україна, ні слава, ні воля!"

ДАЛІ КАРАЮТЬ ЗА МЕТРИКИ.

ЗОЛОЧІВ. — Польський окружний суд у Золочеві засудив на кару шість місяців арешту двох українських священиків у Золочеві, а то о. Юліяна Мититина й о. Миколу Стецишина, за „фальшування публичних документів", якого вони допустилися тим, що вписували до метрикальних книг українські назвища по українськи, а не так, як каже польський виговір.

ЩОБ НАРІД НЕ СЛУХАВ РОЗПРАВ ПРОТИ О.У.Н.

ЛЬВІВ. — Польський прокуратор домагався підчас розправи проти Петра Козяра й Івана Савки, щоб трибунал вів розправу при замкнених дверях. І. Савка нібито в польське державне свято здер польський державний прапор з громадського будинку у Трибухівцях і повісив на його місце жовто-блакитний прапор. Прокуратор каже, що підсудні ще й у суді так зізнають, що і тут поширюють гасла проти Польщі, а це не добре впливає на тих, що прислухуються до таких „протипольських демонстрацій".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодинока число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число в пятниці (з англійською частю):		Friday's issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.09
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади нале ить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПЕРЕГЛЯД МОЛОДИХ СИЛ

Маємо кінець шкільного року. А з тим і новий випуск молоді, що покінчить нижчі чи вищі студії й перейде до професіоналістів, до тих, що шукатимуть заробітку при помочі свого фаху, щойно набутого. Збільшиться число тих, що стануть, так сказатиб, повноправними громадянами, що думатимуть про заснування самостійного родинного гнізда, як і про те, як використати своє теоретичне знання на своє власне добро і добро громадянства, зокрема тої громади, в якій живуть.

Все те є природнє явище. І, можливо, не було би потреби звертати на нього уваги, якби не те особливе положення, в якому знаходиться і буде знаходитись українське життя в Америці. Бо те життя дуже потребує нових молодих українських сил, нової енергії, нового запалу, нової ініціятиви. І то всюди. В кожній громаді, в кожній області. Тому і так дуже треба нам слідити за тими, що тепер виходять зо шкіл, а є українського роду. Ми вже не можемо позволити собі на дальші втрати, якщо наше життя має надалі розвиватись нормально, бо нам треба нових сил з новою енерґією й ініціятивою, з новою думкою і з новим розмахом. І коли такі сили де появляються, їх треба всіми силами задержати при наших громадах, у нашому колі.

Коли хто слідить за чужинецькими ґрупами в Америці, той знає, що всі вони мають великий клопіт зо своєю молоддю. Всі вони раз-у-раз подають факти, як то той чи цей професіоналіст чи політик „навернувся" до свого народу. Але коли? Тоді, коли вже відіграв „велику ролю" на чисто „американськім" ґрунті, себто на такім, що не має нічого спільного з тими, з якими дана одиниця звязана кровю. Звичайно така роля кінчиться крахом. І доперва по такій невдачі приходить такий „самостійник" до своїх. Звичайно зачинається від того, що він заплатить колекту до церкви, а потім вписується ще й до громадянського клюбу та до якоїсь запомогової організації. Добрі люди звичайно витають щиро й таких „блудних синів" і таким чином зачинається для „наверненого" нове життя, яке знамене з того боку, що принаймні через своїх є якась мала змога, як тут кажуть, „робити життя". Це звичайні явища. І такими їх треба вважати. Тому треба ставитись прихильно і до „блудних синів". Зате окрему увагу треба присвячувати тим, що вже від молодих літ зростали з українським життям, що з ним звязані душею, ідеєю. Такі нові сили, що покінчили студії, являються для нас дорогоцінним набутком. І про них треба памятати. І за ними слідити, щоби були з нами, особливо тоді, коли праця на щоденний хліб втягає їх в інші кола, між інших людей, що так часто буває. Бо як маємо жити, то мусимо придержати ті молоді сили при собі.

УКРАЇНА Й НІМЕЧЧИНА

(Для „Свободи" з Женеви, Швайцарія).

Протиукраїнські чинники висували донедавна твердження, що нема, не було, а тимсамим і бути не може ніякої України. Воно віджило свій вік і заникло, як заникає все неприродне. Ті, що його пускали в рух і ті, що йому вірили, признали свою помилку. Осталися тільки злобні й такі, що їх життя нічого ніколи не навчить.

Знов інші чинники висували твердження, що Україна є, але це не окремий народ і земля, а тільки бувша провінція однієї держави, що її впродовж віків вже кілька разів ділили між собою сусіди. І та теорія не знайшла відгомону. Вона загинула.

З тими двома пропаґандними твердженнями українство дало собі раду. Нині жаден чоловік, що сяк так визнається у справах Европи, не буде оперуватими тими твердженнями; навіть тоді ні, колиб створення української держави було противне інтересам його нації і держави.

Та протиукраїнські фактори не здали позицій, а тимсамим і надій, що усамостійнення України можна буде таки якось унеможливити. На місце закинених теорій витягнено з запорошених воєнно-пропаґандних архівів третю небезпечну, особливо під сучасний момент, теорію, мовляв: Україна — це видумка німецького ґенерального штабу, а українці — це німецькі аґенти.

Ця теорія мала особливе приміненя в нашій недавній минувшині. В 1918 році українці створили були свою власну державу. Обставини були такі, що та держава не могла своїми власними силами втриматися при житті, бо мала проти себе надто могутніх ворогів. Почала шукати союзників. Знайшла Німеччину, яка воювала тоді з антантою, та заключила з нею договір. До того часу, кажуть, про Україну ніхто нічого не чув. Україна повстала була на звалищах московської імперії, союзниці антанти. Повстання України ослабило було антантський протинімецький фронт. А що у війні пропаґанду ведуть по засаді: хто не з нами, той проти нас, то льоґічно: раз Україна йде з Німеччиною, то вона проти антанти. Звідси вийшло те, що Україна — це німецька видумка. Цю крилату фразу пущено в рух. Що ця теорія не відповідала дійсності, бо не німці творили українську державу, а самі українці, над цим ніхто не ломав собі голови, бо воно з пропаґандного боку було невиґідне. Такою перейшла вона в „історію" та у воєнні „архіви". Деколи в повоєнних часах її залежно від потреби витягано на світло денне і відсвіжувано, але без великих успіхів. А тепер, видно, знову прийшов на неї час.

Німеччина зміцніла і визволилася з оков Версаю. Вона взялась на свій лад перебудовувати середущу та східню Европу, творити свойого роду Британську Імперію під керівництвом Берліну, щоб забезпечити собі простори, потрібні для життя. Розпочата перебудова викликала заміщання в західньо-европейських державах та порушення в існуючих на тій території політично-державних системах. Ті порушення докотились уже до української території, а тимсамим зачіпають інтереси української нації. Всі противники перебудови Европи побачили на овиді українську державу, на їх думку — німецький бастіон Сходу та німецьку випадову базу в бік Азії. Всім відомо, що українці не є вдоволені своїм теперішнім станом бездержавництва та розділом української землі й що вони хочуть збудувати свою державу. Висновок: українці хочуть створити свою державу, але вони слабі. Німці хочуть мати на українській землі свій бастіон. Оба хотіння покриваються, отже „льоґічно", що українці є ґерманофіли, німецькі аґенти.

Як бачимо, то тепер є всюди багато таких, що є патріотами своїх націй, а водночас ворогами німців. Воєнна психоза: хто не з нами, той проти нас опанувала їхні уми. Тому арґумент, що українці є німецькими аґентами, падає на добрий ґрунт та знаходить послух навіть і — в приятелів України. Протиділати тому арґументові розумовими доказами, коли атмосфера напружена і кожної хвилі може прийти експльозія, дуже важко. Що українці бажають собі перебудови середущої й східньої Европи, незалежно від того, хто її перебудовує, Англія, Франція, Німеччина, Італія чи хтонебудь інший, і що українці керуються притому лише своїми власними інтересами й у їх обороні готові йти навіть проти волі тих, що беруться до перебудови Европи, цього ніхто не хоче бачити, бо це багатьом невиґідне. Протиділати тій пропаґанді дуже трудно, бо не маємо в чужих краях офіційних установ, в роді посольств, амбасад і т. п., що в інших народів займаються ось такими справами.

У розмовах з чужинцями доводиться нам часто зустрітися з теорією українського ґерманофільства. Наводять для підкріплення тієї тези найдивовижніщі дані, такі безпідставні, що їх навіть неможливо збивати. В багатьох випадках вдалося ствердити, що джерелом тих даних є деякі установи тих держав, що їм залежить на тому, щоб України як держави не було, бо це булоб рівнозначне з поменшенням їх питомої ваги в міжнародньому політичному житті. Та не лише в Европі поширюється сплетні про українців. На американському континенті діється те саме. Це видно з листів зза океану. Нарікають звичайні люди, що важко їм жити як українцям, бо якась „нечиста сила" робить українців німецькими аґентами та робить на них доноси з заміткою, що вони німецькі аґенти і т. п. Люди просять поради, помочі, присягаються, що вони не німецькі аґенти, а українці, яким у голові добро України. Подекуди повикривано вже ті темні сили, що ведуть цю протиукраїнську донощицьку акцію і між тими донощиками, на сором, навіть є такі, що себе звуть українцями. По нитках доходять до клубків, до ріжних державних столиць чи їх офіційних установ на чужині та до ріжного типу інтернаціоналів, що ворожі Україні.

Та як властиво є з тим ґерманофільством українців?

Щоб на те питання відповісти, треба вглянути в історію.

В 1918 році німці вмаширували були на українську територію як союзники української держави. Від своїх відвічних ворогів Україна тоді помочі брати не могла. Одиноким можливим союзником являлась Німеччина. Антанта не хотіла нічого чути про Україну. Чистий державний інтерес казав тоді Україні звязатися з Німеччиною. Між націями нема любови, а є інтереси. Німці прийшли в Україну як союзники, але не поводилися в Україні так, як личить союзникові. Доброго спомину по собі не оставили і не могли оставити, крім цього хотіли ще рятувати скоропадщиною московську імперію, зпід якої Україна лише що була визволилась. І вже цей один факт настроїв українців у такий спосіб, що нема підстави називати українців ґерманофілами.

В повоєнних часах українська стихія все міцніла. З нею мусіли рахуватись ті, що опанували українські землі. Як би була справа без перешкод ішла дальше природнім шляхом, то нині українство виглядалоб інакше. Головне, з Советами стояло тоді погано. Москва була склонна піти у відношенні до України на далекойдучі уступки, а це було би поліпшило стан українства й на інших територіях. В тому моменті зявляється Німеччина (договір в Рапальо). І підпирає большевицьку Москву всіма силами. А тимсамим посередньо душить українську стихію, заганяє її в підпілля на довгі часи. Ми вже не беремо на увагу того факту, що Німеччина в часах світової війни помагала Советам. Ці два факти також не дають підстави для того, щоб українці могли бути ґерманофілами.

В той самий час виразним антисоветським чинником була антанта, що боялась московського наступу на свої азійські володіння. В певних перемежках часу антанта інтересувалась українським визвольним рухом, хоч це не завжди було помітне назовні. Але тоді нікому, крім москалів, не приходило на думку твердити, що українці є анґлійськими, французькими чи якимись-там іншими аґентами. Навіть німці того не твердили, хоч український рух виразно орієнтувався на антанту.

З бігом часу українці пережили ще кілька прикрих моментів у відношенні до Німеччини. Згадаємо лиш один, а саме непошанування Німеччиною права азилю для політичних збігців. Це пропамятний 1934 рік.

Найновіші часи, 1938/9, також не записалися світло в історію українсько-німецьких взаємовідносин. Карпатська Україна була заслаба, щоб існувати як самостійний чинник серед наскрізь ворожого оточення. Вона рахувала на поміч Німеччини. Її розрахунки були хибні. Німці в рішальному моменті оставили її на ласку долі. Наслідок той, що українці придбали собі ще одного ворога — Мадярщину. Цей факт мусів прохолодити навіть і слабі українські надії на німців, надії, що їх роздмухано відповідною ворожою пропаґандою до величезних розмірів. До цього долучився ще й факт, що Німеччина відступила від принципів самовизначення у відношенні до інших народів, а в імя якого зєдинила німців.

Ми наводимо факти. В такий спосіб, як їх бачать українці. Українське суспільство є вже до певної міри політично вироблене і розуміє дійсність так, як то йому наказує і національне почуття і національна доцільність і вкінці здоровий розум. Воно від нікого не вимагає, щоб хтонебудь вів проукраїнську політику, бо знає, що це булоб неприроднім явищем. Кожна нація керується в політиці своїми власними інтересами. Тому ми і свідомі того, що здобуття чи звільнення України може бути і для німців лише засобом для досягнення їх власних, себто німецьких цілей. Але для українців створення української держави є ціллю. І це є принципове розходження між німцями й українцями.

У визвольній боротьбі українство рахує лише на власні сили. Але воно не відмовляється використати для себе ті умовини, що їх створюють ті, що намагаються перебудувати Европу. І тому, коли того буде вимагати українське добро, то українці не завагаються ні на хвилину стати у власній обороні і проти німців, якщо вони помагатимуть антиукраїнським **чинникам**. Бож ніхто інший тільки українці можуть і мусять остаточно вирішати свою долю.

Вкінці ще одне: досі жадна великодержава в Европі не висловила ясно своєї думки у відношенні до України. До тих держав належить також і Німеччина, яку чомусь обвиняють в українофільстві. В політичній програмі Гітлера, теперішнього вожда Німеччини, Україна властиво так як не згадується. І вже цього досить, щоб розуміти, що українці не можуть бути якимись німецькими аґентами. Коли хтось твердить противлежне, то робить це з незнання відносин, або злобно необґрунтовано й тільки на шкоду українства.

М. С.

УКРАЇНА ПІД ЧЕРВОНИМ ЧОБОТОМ

Недавно прийшло повідомленя з Москви про скасування національних частин у червоній армії. Від нині обовязковою мовою навчання всіх без винятку формацій советського війська є московська мова. В той спосіб стають суто московськими останні чотири стрілецькі дивізії, які до цього часу були національно-українськими щодо мови навчання. Це є: 7. дивізія в Чернигові, 23. в Харкові, 25. в Полтаві і 75. в Лубнах. Українські старшини і жовніри з цих дивізій тепер розпорошено по інших частинах і в цьому відношенні червона Москва стала на той самий шлях, яким здавна йшла Польща на наших західніх землях.

Одночасно московський воєнний комісаріят значно збільшив загальну силу червоного війська в Україні, напхавши туди багато нових формацій московських, донських, калмуцьких, башкірських і інших — з метою мати там певну і велику силу, якаб міцно тримала „саму щасливу в СССР республику" під червоним чоботом. Анальоґія з західніми нашими землями повна і блискуча.

Головну свою силу червоний окупант тримає здовж західнього кордону України в так званій „Київскій особій військовій окрузі" (КОВО); тут, крім раніше існуючих чотирьох стрілецьких і двох кінних корпусів, тепер напевно відоме існування ще двох нових стрілецьких і одного кінного корпусу. В той спосіб сила окупанта збільшилася разом до шістьох стрілецьких і трьох кінних корпусів. Крім того в Києві ще є спеціяльний „моторизований корпус".

Допомогою для київської округи підчас війни буде служити „Харківська військова округа", яка в сучасності має два стрілецькі корпуси й одну окрему стрілецьку дивізію.

Операційні пляни червоних москалів тепер перероблені згідно з новим політичним станом у центральній Европі. Польща вже перестала бути ворогом Москви і Совети плянують тепер широку підтримку свого нового союзника (вразі загрози йому з боку Німеччини) висовуванням червоних частин на терени Польщі, зглядно на Білорусь і на наші західні землі. Якщо Польща зазналаб поразки і її армії почалиб відходити під натиском німців, то Москва плянує окупацію цілого Двинського коридора і цілої східньої Галичини разом з польською частиною Волині, приблизно до лінії Вильно—Берест Литовський — Холм — Перемишль. В той спосіб під пяту червоного окупанта сталиб і наші західні землі, і невідомо, якби тоді нашому народові довелось увільнитися від нашого найгрізнішого ворога.

Такі наслідки матиме для нас нова політика тих потуг, що змагають до військового союзу з Советами.

Полковник Рубич.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина третя.

(99)

Сам хан Девлет-Ґірей, зо сто двацятьма тисячами орди, наміряв завернути з муравсько го шляху наліво, перейти Оку в горішнім бігу за вказівками русских зрадників, потім перейти Жиздру, Угру й іти до Москви з заходу, в надії, що цар, коли і всціє зібратись, то буде ждати його з полудня, від Москви, як перше бувало. Хан не турбувався, чим харчуватиме свої воєнні сили; кожний татарин брав собі, що хотів, а не взяв, його вина, хоч з голоду вмирай; тільки даний був приказ брати з собою якнайбільше ременів, щоби було чим вязати бранців. За ханом не їхав табор; все везли на вючних конях. Хан ішов з незвичайним поспіхом, щоб несподівано напасти на столицю; тому то шатер, хоч і везли їх за ним, ніколи не розбивали; хан відпочивав під голим небом, на коврі, розстеленім на траві. Лише часом, коли треба було довше попасати коней, для хана жарили баранину або якунебудь дичину; а то бувало, що він, підганяючи свою орду, їв лише суху вилену конину і давав своїм мурзам приклад повздержности та строгого способу життя.

Кудеяр з Лихаревом і Русином, випередивши хана, прибули до Оки на Злинське поле, що знаходилося недалеко впаду ріки Івки до Оки. Тут застав він уже ждучих його Окула й Урмана та братів Юдинкових, а з ними було всього на всього лише десять людей.

Коли розбишаки виявляли радість, зустрівшися з Кудеяром, ханський тат-аґаси поводився вже не так, як бувало, і хоч витався з ними привітно, то всетаки й гордо, як і пристало йому в його шитій золотом одежі. Він поважно і ласкаво обіцяв їм в імені хана великі нагороди, коли вони щасливо переведуть ханську орду через ріки і тут же через свого секретаря видав їм по кілька золотих монет. Окул з Урманом хотіли було на вперейми розповідати свої пригоди, яких зазнали після розбиття розбишацького табору коло озера, але Кудеяр, мов би не бажав навіть згадувати минулого, перебив їм і поважно сказав:

— Говоріть до річи: про що я вас спитаю, те й кажіть мені. Чому вас так мало? Де ви були в останнім часі?

— Ми були в Бранськім лісі, — почав Окул; — коли ми з Урманом зачули, що хан іде, то стали говорити ватазі, що йтиб нам на стрічу Кудеярові провести хана бродами і манівцями. Ватага так заревіла: як можна, щоб християни бісурманам проти християн помагали?

— Я їм кажу, — озвався Урман — таж нам, браття, лише би ласка була, а тепер буде така нагода, що другої не діждемось. А вони на мене: ти сам татарин і своїм татарам сприяєш: видко, хочеш на давню віру перейти і нас тудиж тягнеш.

— Я говорив їм, — сказав Окул — таж ми йшли проти царя-гнобителя з Кудеяром, а тепер Кудеяр хана проти тогож гнобителя веде і нас просить із собою, чомуж нам не йти?... А вони кажуть: то інше діло було: ми тоді сподівалися, що замісць царя-гнобителя інший християнський цар буде, а тепер хан-бісурман іде воювати нарід. Та тут же стали кричати на нас: скинути їх з отаманства. Нас з отаманства скинули; отаманами поставили Захарка Мельницю та Матюху Курощупова. А ті, як стали отаманами, зараз сказали громаді таку річ: підемо браття, просто до царя на поклін, а Окулка з Урманом звяжемо. То і нас володар помилує за те, що ми не пішли служити кримському ханові. А ватага на те як крикне: „ага! помилує! як помилував нашого брата, того, що коло озера піддався. Але, кажуть, що вигадали сякі та такі сини, рубати їх, а то вони нас видадуть", та тут же й порубали їх. А ми стоїмо з Урманом, собі смерти ждемо. Тільки ні: вони рубати нас не бралися, лише все лаяли. „І до царя не підемо, — кричать — і до хана не підемо, а хто скаже ще хоч слово про те, щоб нам іти чи до хана чи до царя, тому на місці смерть". От ми з Урманом порадилися, що нам оставатись у ватазі годі, та в ночі й повтікали. А от ті, що з нами прийшли, — сказав Урман — десять люда, всі татари-нововихрещені; їм також тяжко було лишатися тому, що віри їм уже не буде, бо вони татари; — і вони втекли з нами, хотячи послужити ханові і тобі.

— А ми — сказав Ждан Юдинків, цілуючи полу одежі Кудеяра — твої вічні хлопи, твої діти вірні; як перше з тобою невідлучно їздили, так і тепер поїдемо коло твого стремени.

— Служіть вірно найяснішому ханові — сказав Кудеяр — а діждетесь великих ласк.

Він приказав погостити опришків, але сам не засів з ними.

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЩОРІЧНА ПОВІНЬ.

Здається, що нема в Америці в ніякій порі року такої повені промов, як у порі закінчення шкільного року. Говорять тоді професори й заряджі шкіл, говорять найкращі промовці зпоміж студентів, і, начеб і цього було ще мало, запрошують з принагідними промовами ріжних гостей: визначних політиків, учених, газетярів, письменників, проповідників, тощо.

У часописах можна тепер стрінути цілі сторінки, присвячені спеціяльно церемоніям закінчення шкільного року у високих школах. Давніше подавалося притому лише перебіг церемоній та списи студентів і студенток, що закінчили студії. Нині часто на перший плян висувається святочна промова.

Газети дістають часто повні тексти промови, але з них вибирають лише цікавіші частини, але й у тих вибраних уступах часто не можна стрінути нічого, гідного уваги. Та повінь промов іде без перерви далі. Люди знають, що багато води мусить уплисти, заки вона наднесе щось вартне.

ВІДВАГИ! ВІДВАГИ!

Одні в один день нюйорські часописи принесли аж чотири такі промови на одну тему: на тему відваги.

Чотири ріжні бесідники в ріжних містах заговорили на ту саму тему. Кожний обробляв її на свій лад. Один доказував, що відвага це найпотрібніша прикмета в людині, на всякий спосіб потрібніша, ніж гарні успіхи в науці. Інший доказував, що відваги треба не лише хлопцям, але й дівчатам, а треба передовсім відваги подивитися фактам життя просто в очі. Ще інший бесідник говорив про потребу духової відваги, а ще один доказував, що й церква й усяка інша інституція падає через брак відваги в своїх членів у критичних часах.

І зо змісту промов і вже з самого факту, що чотири бесідники у той самий день заговорили про ту саму справу, як можна догадатися, без попереднього порозуміння з собою, треба зробити висновок, що в теперішніх часах у громадянстві є річи, які вказують на потребу відваги.

ТО НЕ Я.

Звідки може повстати в людей думка про потребу відваги?

Звідкиж інде, як не передовсім із спостереження, що багато людей не має відваги?

Що люди не мають відваги, це кожний з нас признає, але чи не треба би цього признання ще трохи поправити? Мало що не кожний з нас признає, що іншим людям брак відваги, але чи добачуємо ми брак відваги в себе самих? Зо слів, наприклад, чотирьох промовців на чотирьох святах закінчення шкільного року можна би між їх словами вичитати, що ні один з тих бесідників себе не мав на думці.

Одначе чи так воно справді є? Чи не мається справа з відвагою таксамо, як мається справа з мудрістю, про котру сказав один мудрий чоловік, що в світі є справді багато дурнів, і то звичайно один дурень більше, ніж кожному з нас здається.

ЧОЛОВІК, ЩО НЕ ЗНАВ СТРАХУ.

Є українське народне оповідання про чоловіка, що не знав страху й пішов у світ страху шукати. Є подібні оповідання про те й в інших народів.

Одначе чи стрічали ви таку людину, що не знає страху? Один учений написав велику книжку, в котрій хотів доказати, що: просто кожний чоловік колись чогось боявся. Або іншими словами, що: нема в світі людини, яка могла би сказати, що вона в своїм життї ніколи нічого не боялася.

Та одна авторка про виховання дітей каже, що вона вже стрінула хлопчину, що був так вихований, що не знав страху. Не боявся просто нічого: ні нічної пітьми, ні собаки, ні грому, ні нічого іншого. Його навіть журило питання, що це таке страх. Аж раз при обіді він і каже до родичів: „Аж тепер я знаю, що й я маю страх!"

„Ти боїшся?" — спиталася мати. „Та чого?"

„Шпінату", заявив хлопець. Та звісно, що не був це страх, а відраза.

ЧОМУ ЛЮДИ НЕ ПРИЗНАЮТЬСЯ.

З того, що люди добачують страх в інших, але не в себе, видно, що люди не люблять признатися до страху.

Чомуж це мало би бути? Здавалось би, що тому просто, що люди величають відважних людей. Одначе люди величають таксамо здоровля, силу, витревалість. А проте звичайно людина собі більше не приписує здоровля, сили й витревалости, як має.

Чи не звідти це йде, що людей, які не мають здоровля або сили, ніхто не висміває, а людей, які не мають відваги, висміюють? Хто не має здоровля, не боїться до цього признатись, бо знає, що його за це не будуть піднімати на сміх. Чи мається так справа з браком відваги? Чи говоримо ми таким самим тоном про когось, що він хорий, як про когось іншого, що він боягуз?

Тому, коли хтось не признається до страху перед чимось, то чи нема в цьому непризнанні страху перед людською насмішкою?

ВРОДЖЕНІ И НАВЧЕНІ.

Казали колись люди, що кожний чоловік має вже вроджену натуру та що всякий чоловік вже від уродження або боязливий або відважний. Давно ще шляхта так і любила говорити, що пани це люди відважні, а хлопи це боягузи.

Інші люди говорили, що всякій людині, як усякій звірині, є природжений інстинкт страху. Однаково панам і хлопам.

Учені взялися за ці противні собі думки й потратили багато часу й труду на те, щоби переконатися, чи має людина природній інстинкт страху. Переконалися на основі довгих спостережень і проб, що людина має уроджених лише два страхи: страх сильного голосу (гуку) і страх упадку. Тому й мала дитина, що нічого не розуміє, здрігнеться, коли щось голосно стукне і коли зпід неї усунути підпору так, що вона може впасти.

Це є вроджені страхи. Всі інші страхи — навчені.

ЯК ЛЮДИНА ВЧИТЬСЯ СТРАХІВ.

Спитався би хтось, як це так можливо навчити людину страху? Невжеж є люди, що хочуть навчити дитину страху? Адже як люди хочуть чогось дитину навчити, то передовсім відваги.

Передовсім є люди, що хочуть учити інших страху. І є таких людей більше, ніж нам здається. І навіть ті люди, що нібито навчають інших відваги, часто рівночасно з проповіддю відваги навчають страху. На один бік кажуть: Будь відважний, а на другий бік кричать: „А скільки разів я тобі говорив, щоб ти не полізеш на дерево, то звідти певно впадеш і розібєшся!"

По друге, людина може навчитися страху перед якоюсь річю або появою просто в цей спосіб, що як діється якась страшна річ, наприклад, як чути гук, рівночасно діється якась інша річ. Наприклад, дитину можна навчити боятися фляшки молока, колиб у той самий мент, як показується дитині фляшку, стукнути чим сильно.

Інколи родичі навчають дитину страху в цей спосіб, що вони починають дитиною особливо піклуватися, як дитина настрашиться. Показати страх стає в такої дитини способом прикликати батьків. Коли батьки поставлять дитину передчасно спати в темну кімнату, дитина часто навчається показувати страх, а вслід за тим і боїтися, щоб закликати матір посидіти коло неї й сказати казку.

Наші діти.

Малий Ромчик не тямить воєнної заверюхи.

— Знаєш, це були лячні часи, — пояснює йому тета, — коли всього бракувало... Люди не мали мила, щоб обмитись.

Ромчик (урадувано): — Тето, а коли врешті вибухне ця війна?...

ПРОТОКОЛ

з нарад головного екзекутивного комітету У. Н. Союзу, які відбулися 27. травня 1939 року в головній канцелярії У. Н. Союзу під ч. 81-83 Гренд Стріт, Джерзі Сити, Н. Дж.

На зборах були присутні: головний предсідник М. Мурашко, заступник головного предсідника Г. Герман, заступниця головного предсідника Марія Малевич, головний рекордовий секретар Д. Галичин і головний фінансовий секретар-касієр Р. Слободян.

Головний предсідник відкрив збори в годині 9. 45 рано, предкладаючи для полагодження і вирішення такі справи:

Морґеджі. Рішено уділити перші морґеджі на такі реальності: $7,000 на реальність Л. Галеті в Юніон Сити, Н. Дж.; $14,000 на Український Народній Дім у Брукліні, Н. Й.; $4,500 на реальність Б. Бродман у Джерзі Сити, Н. Дж.; $8,500 на Український Народній Дім у Клівленді, О.; $1,500 на реальність І. Козака в Мекіз Ракс, Па., і $3,500 на реальність Г. Ковалдо в Ірвінґтон, Н. Дж. Також постановлено інвеституати $135,002.-57 у забезпечених і державою запоручених морґеджах.

Продаж реальностей. Рішено продати реальність під ч. 461-463 Ню Йорк евеню, Юніон Сити, Н. Дж., за $13,750. Готівкою одержано $6.750, а на $7,000 уділено перший морґедж. На згаданій реальності, яка була перебрана У. Н. Союзом, була свого часу інвестиція на суму $16,782.14. Ця сума складається з морґеджу, незаплачених міських податків, залеглих відсотків і правних видатків. Таксамо постановлено продати реальність під ч. 689-691 Ендерсон евеню, Ґрентвуд, Н. Дж., за $30,500. З цеї суми організація дістане готівкою $7,625, а на $22,875 рішено уділити перший морґедж. У. Н. Союз у часі перебрання на власність цієї реальности мав на ній морґедж на суму $25,-051.53. У цій сумі були вже вчислені, крім самого морґеджу, також правні видатки й незаплачені міські податки.

Направи. Постановлено поробити конечні направки на реальностях У. Н. Союзу під ч. 208 Ворен Стріт і під ч. 346 Берґен евеню, Джерзі Сити, Н. Дж.

Виміна морґеджів на Говм Овнерс Лон Корпорейшен бонди. Стверджено, що У. Н. Союз отримав бонди тої корпорації в заміну за морґеджі в сумі $6,425.

Купно бондів. Рішено закупити такі бонди: Perth Amboy Park and Refunding 4½% за $8,960; Home Owners Loan Corp. 2¾% за $175,328.44, які при новім виданні вимінено на Home Owners' Loan Corp. 1½%; Perth Amboy General Improvement 6% за $20,758.-83; Weehawken Joint Outlet and Sewer 3½% за $25,993; Community Public Service Co. 4% за $22,000; Texas Corporation Debentures 3% за $15,150; National Steel Corp. 3% за $7,920; New York State Electric and Gas Co. 4% за $40,-681.25.

Продаж бондів. Ухвалено продати такі бонди: United States Treasury 2¾% за $176,-350.23, які свого часу закуплено за $171,500; Gulf States Utilities 4% за $27,021.25, які були куплені за $26,000; Michigan Consolidated Gas Co. 4% за $49,511.25, які закуплено за $48,750; Port of New York Authority 3¼% за $20,-400, які були куплені за $20,-200; Ohio Power Co. 3¼% за $5,354.25, які були куплені за $5,075; Jersey City, N. J., General Refunding 3¾% за $50,-360, які були закуплені за $50,206.86; Hoboken, N. J., School 4% за $3,000, які були закуплені за $2,951.

На тім закінчено наради, а головний предсідник закрив збори в годині 4. пополудні.

Д. Галичин,
гол. рек. секретар.

Парада німецьких і італійських військ перед Франком.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

АКРОН, О.

Свято Матери.

Заходом 9. відділу С. У. А. в неділю, 14. травня ц. р., влаштовано в місцевій церковній салі Свято Матери. Наші дочки хотіли, щоб їх матері святочно перевели цей день і тому рішили всю працю в підготові цього свята взяти на себе.

Свято випало надзвичайно гарно. Його відкрив наш місцевий парох, о. Барнецький, і пояснив його значіння. Панна Марія Кос, що перепроваджувала програму, привитала усіх приявних і сказала, що радіє, що молодь не проминула цеї хвилини й використала її, щоб ушанувати свої матері. Далі діти з вінками в руках парадно впровадили одну маму на сцену і там наступила коронація. Цю материю корону дістала пані Софія Гайова, що виховала десять дітей. А вложила їй на голову її власна дочка. Інші матері дістали від своїх дітей цвітку рожі.

В дальшій програмі діти деклямували англійською й українською мовою. Підготовила їх Катерина Зепко. Оркестра молодих дівчат, що складалася з кухонних інструментів, відспівала і відіграла кілька пісень, дістаючи за це оплески. Скрипкове соло виконала Марія Тивончук, акомпаніювала на піяні пані Гелена Сироїд.

Головну святочну промову виголосила пані Марія Розоміло - Періг з Йонгставну, О. В своїй промові вона згадала про українські матері в краю, як вони виховували своїх синів для Неньки України, на борців за волю свого народу. Далі попрошено до слова пані Марію Набережну, голову нашого відділу, яка порівнювала життя тутешніх матерей із тими, що живуть у рідним краю. Вона попросила повстанням з місць ушанувати тих старокраєвих матерей. Опісля подякувала гостям, що прибули так численно на це свято, а передовсім подякувала дочкам, що занялись підготовою його.

Із прибутків того свята призначено на політичних вязнів $10, які переслано через Обєднання.

Катерина Зепко.

АЛЕНТАВН, ПА.

Шевченківське Свято.

Дня 2. квітня ц. р. українська алентавнська громада відсвяткувала 125-літні уродини нашого найбільшого національного пророка Тараса Шевченка, тим, що виставила його драму „Назар Стодоля", получену з „Вечерницями" Ніщинського.

Публика, яка виповнила салю вщерть, пильно слідила за гарно виконуваною грою аматорів, та чарувалась милими співами „Вечерниць", до яких акомпаніювала панна Ана Сокальчук.

Святочний реферат виголосив наш свідомий громадянин і патріот п. Захарій Гуцайлюк. Реферат був широко й ґрунтовно опрацьований, тому й усім слухачам припав до вподоби, за що винагороджено референта гучними оплесками.

При закінченні програми виступив предсідник української православної парохії і подякував усім присутнім за численну участь, а також усім тим, які брали участь у програмі, в першу чергу її виконавцеві, вчителеві І. Зазворському.

Потім відспівали всі „Ще не вмерла Україна". На цьому свято закінчено.

Націоналіст.

ЙОНГСТАВН, ОГАЙО.

Жалібна академія на честь бл. п. Коновальця.

В неділю 28. травня ц. р., від. 28. ОДВУ при співучасті організацій при укр. прав. громаді уладив академію в річницю трагічної смерти полк. Евгена Коновальця.

Того дня, на самі Зелені Свята, рано по Службі Божій відправлено в церкві панахиду, а вечором уладжено в салі парохіяльній академію з концертом хору „Бандурист" і хору шкільного, що співали спеціяльні стрілецькі пісні. Деклямували пані: Гальчишак, Сидор і Мир. Мусійчук.

Хорами проводив о. Мусійчук, що також виголосив святочну промову і візвав до збірки для потерпілих Карпатської України. Виступала також панна Ольга Мусійчук з сольоспівами: „Синя чічка" і „Ой, казала мати" Гайворонського, а два молоді націоналісти, А. Пащович і М. Кіхтан, відспівали дует: „Ой, не гаразд запорожці".

Найкращою точкою програми був при кінці живий образ у двох відслонах, спеціяльно уложений на цю академію. Кругом могили, що представляла могилу полк. Коновальця, клячать діти, за могилою на хресті розпнята Україна в терновім вінці. За сценою хорова пісня, а підчас того чути голос духа Коновальця до дітей. Діти в коротких віршах прирікають пімстити смерть Коновальця і визволити Україну з кайданів. На сцені ясніє, пісні стають веселіші, діти бадьоро деклямують. Україна визволена, в короні на голові, з мечем у руках, по її боках стрільці з крісами, над нею повіває прапор Волі.

Годиться згадати про гарне річеве вступне і кінцеве слово голови ОДВУ, п. Максима Оленича, який присвячує дуже багато часу і труду для відділу і взагалі для української праці.

Замітне було, що в салі було більше молоді і дітей, ніж старших. Невеличку збірку відділ перешле на призначену ціль.

Гість.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ КОРОЛЬ

Коли згадуємо про першого короля України, то маємо на думці короля Данила, що його корнували в Дорогичині на Підляшші в 1213 році папські посли. Таке знаємо з історії та із шкільних підручників. Та новіші досліди над історією України доказують, що першим королем України був не Данило, лише **Ярополк,** що при хрещенні одержав був імя Петро. Він був сином князя Ізяслава Ярославича.

Самособою, що князь був таксамо володарем держави, нераз і могутнішим ніж король. У державі князя Володимира Великого (Ярополкового прадіда) могло було поміститися і десять західних королівств.

Королівська гідність у тих часах розвинулася з давнього князівства. Князівство це була форма влади поганських народів. Колиж народи стали приймати християнство, до княжої влади прибув іще новий чинник: світська влада над духовенством. Виявом тієї влади було королівське право надавати гідність епископів, признане королям як християнським володарям. Король мав право вручувати епископові відзнаки епископської влади, одначе висвячення епископа належало до духовної влади.

Право надавати королівську корону мав лише папа, як начальник і голова всього світу. Королівська корона не була нагородою за приняття християнства; корона залежала більше від того, наскільки новоохрещені народи мали або не мали доволі сили для вдержання самостійности своєї держави.

Котрий князь не мав доволі военної сили, хочби був і охрещений, міг довго добиватися корони і нераз безуспішно. А корна в тих часах мала велике значіння, бо до деякої міри давала охорону і забезпечення перед іншими християнськими державами. Князівська влада була подільна, корона була неподільна, тому при королеві можна було як не усунути зовсім, то бодай обмежити поділи. Коли вдалося закріпити королівську владу, то нація мала вже точку опертя, могла згуртувати свої моральні та фізичні сили; навпаки, у князівствах були вічні поділи та княжі міжусобиці. Не було часу вести культурну чи державну працю.

Україні після смерти князя Ярослава Мудрого (1054) загрожувала громадянська, чи радше династична війна. Щоправда, устійнили були після смерти Ярослава Мудрого, що київським (головним) князем має бути старший брат. Та рівночасно кожний син і брат мав свій власний удів і старався бути зовсім самостійним.

Тоді то на київському престолі сидів найстарший син Ярослава Мудрого: **Ізяслав** (1054—1078). Він ділився владою до деякої міри з братами Святославом чернигівським і Всеволодом переяславським. Ті брати не дуже признавали зверхність Ізяслава і він мусів двічі втікати з Києва та скитатися по західній Европі. Ізяслав був жонатий із польською княгинею Гертрудою, дочкою короля Мешка II. **Ізяслав звернувся за поміччю до Польщі, та там він не то що не дістав ніякої помочі, а ще й ограбили його зо скарбів, які він був вивіз із собою.** Коли і поміч німецького короля не дала трівких наслідків, Ізяслав звернувся до папи та став старатися одержати королівську корону.

Було це двацять літ після того, як візантійський патріярх Михайло Керулярій виломився зпід послуху папі і закріпив поділ церков на східню (православну) і західню (католицьку). Та підчас того розділу церкви (1054 р.), саме в році смерти (одначе вже після неї) Ярослава Мудрого, Київ мав митрополита незалежного від Візантії, Іляріона. Київ був іще тісно звязаний з римо-католицьким заходом. Дочка Ярослава, Анна, королева Франції, була ревна католичка, за що навіть дістала похвалу від папи. Завдяки цьому всьому не дійшло вже тоді до того, щоб Україна відпала від католицької церкви.

Папою був тоді енергійний реформатор Григорій VII. Він завів у церкві лад, упорядкував ненормальні відносини і старався, щоб краєві церкви, які були під впливом Візантії, не відпали від Риму. Найбільшою такою церквою була українська церква. Ізяслав удержував звязки з Заходом, шанував і обдаровував західні церкви, поборював прихильників Керулярія, а рівночасно опікувався течією, вірною українській церкві із таким світилом, як Теодосій Печерський.

Послом до Риму вислав Ізяслав свого сина Ярополка-Петра в році 1075. Ізяслав бачив, що поділи на удільні князівства загрожують рідному краєві, тому старався скріпити повагу київського престола коронацією. В листі до Ізяслава папа пише, що його син (Ярополк) прийшов до порогів апостольських і до папи, зложив заяву вірности Апостольській Столиці та бажав із рук папи одержати Україну як королівство. Папа приказав розслідити справу, а тоді признав Ярополкову просьбу слушною і **надав йому королівську гідність.**

В західньо - европейському рукописі, т. зв. трірській псалтирі збереглися молитви Гертруди за її сина Петра. В цьомуж рукописі є кілька малюнків. На одному зображений Христос, що коронує короля, а над корлем є **словянський напис: Ярополк.** Це без сумніву ця коронація, що про неї згадує папа в листі до Ізяслава.

Так то відбулася коронація першого українського короля.

Ярополк народився коло р. 1050. Брав він участь у війнах; в 1071 році воював із полоцьким князем Всеславом, що хотів загарбати собі київський престіл. Удільним князівством Ярополка була Волинь. В 1078 році княжив у Вишгороді. Після смерти Ізяслава волинський удів розділили. В 1084 році мав Ярополк уже тільки Володимир Волинський, а в 1085 році мусів утікати зовсім. Щоправда, при допомозі Польщі відібрав свій удів, помирився з Володимиром Мономахом, та довго вже не жив. Тогож року згинув із руки вбивника.

В літописі так описана смерть Ярополка:

„Прийшов Ярополк від ляхів і заключив мир із Володимиром. Володимир вернувся до Чернигова, Ярополк засів у Володимирі, опісля пішов до Звенигорода. Та не дійшов ще до міста, як його пробив Нерядець проклятий, навчений діяволом і лихими людьми. Бо як князь лежав на возі, Нерядець пробив його з коня шаблею 22. листопаду. Ярополк підвівся, вирвав зо себе шаблю і крикнув голосно: „Ох, цей мене тяжко зранив". Нерядець проклятий побіг до Перемишля, до Рурика. Ярополка взяли отроки на коней перед себе, Радко, Вонкина і багато інших; і повезли до Володимира Волинського, звідтиж до Києва".

Який був перший український король Ярополк, довідуємося з опису похорону та характеристики, що її оставив нам літописець:

„Вийшов проти Ярополка благовірний князь Всеволод із своїми синами, Володимиром і Ростиславом, усі бояри, митрополит Іван із черцями і священиками, всі кияни плакали рівно за ним. І жалями й піснями провели тіло до монастиря св. Димитрія. Спрятавши його тіло, зложили у мармуровій труні в церкві апостола Петра, що її сам почав будувати давніше. Було це 5. грудня. Багато біди зазнав, без провини проганяли його брати, ображували, ограблювали, а нарешті умер гіркою смертю, одначе вдостоївся вічним життям і спокоєм. Цей блаженний князь був тихий, лагідний, спокійний і братолюбний, давав десятину св. Богородиці (Десятинній церкві) від усього свого майна в усі роки.

ЗАБАВА В ГОЛИВУДІ.

Аніта Луїса, фільмова акторка (наліво) влаштувала „парті" для Патриції Елис, фільмової акторки, з нагоди 21. уродин панни Елис. На світлині панна Елис забавляється з фільмовою акторкою Розмері Лейн.

ПРОЄКТИ ЗДОРОВЛЯ WPA ПОМАГАЮТЬ МІЛІОНАМ

Адміністратор WPA, полковник Ф. С. Герингтон, оповістив, що, на підставі недавно скінчених дослідів, WPA дає кожного тижня лікарську поміч майже 300,000 людей. Він зазначив, що хоч люди, які опікувалися хворими, були плачені вцілості, або частинно з фондів WPA, то давали медичну поміч кожному, хто тільки її потребував, себто не робили в цій справі ніяких ріжниць. Пол. Герингтон зазначив, що з усіх тих людей, що дістали медичну поміч, дві третини становили діти. З пляну відзискання і поправи здоровля при WPA користають посередньо і безпосередньо тисячі старих і молодих людей. Наприклад, в останніх трьох роках WPA збудувала і направила в Америці більш як 1,500 публичних цвинтарів, прочистила коло 2,000,000 акрів мочарів, звідки ширилась малярія, і вложила біля 10,000 миль водопроводів. Треба знати, що все це також робиться для охорони людського здоровля.

„Ми маємо 15,000 чоловіків і жінок", сказав пол. Герингтон, „які займаються охороною здоровля". У вище наведенім звідомленні говориться, що лікарі і доглядачки з WPA в однім тижні відвідують 25,000 родин. Крім того віддано лікарську помч 2,000 бідних жінок при пологах, а чотири сотки дітей калік дістали лікарську поміч у своїх домах.

В додатку ще заряджено 6,000 зібрань у клініках, на котрих лікарі та дентисти дали медичну поміч 145,000 особам. З цього числа 36,000 дорослих і 2,000 дітей лікували з венеричних хворіб. 70,000 оглянено на те, щоби переконатися, чи не хворі вони на туберкульозу, шкарлятиту, сифіліс, тощо. З цього числа 20,000 пацієнтів дістали застрики. В тижні дослідів над такою працею лікарі, дентисти і доглядачки з WPA оглянули 70,000 шкільних дітей, які теж дістали безплатну медичну поміч.

В багатьох стейтах при WPA існує відділ хатньої помочі. Ті жінки, котрі є на допомозі, а мають практичний досвід в удержуванні дому, ідуть варити, чистити і перебувати з дітьми в тих бідних родинах, що того всього потребують, головно тоді, як мати хорує. В тижні провірки такої праці хатні господині з WPA дали поміч 50,000 бідним родинам, з котрих три пяті мали більш як 90,000 малих дітей.

Одною з найважніших ділянок WPA у відношенні до дітей, яку всі так дуже похвалюють, це постачування шкільним дітям обідів, а школам доглядачок. Завдяки цій ділянці 750,00 бідних дітей кожного тижня дістають обід, без якого вони не моглиб обійтись.

В дитячих садках при WPA тепер є записаних 45,000 дітей передшкільного віку. Їм дають там не лише звичайний обід, але й реґулярну порцію свіжого молока, овочевий сок і рибячий тран. Пістунки доглядають їх, як вдома. А що це діти бідних родин і терплять від недоїдання і малокровности, то пістунки щоденно їх оглядають та приучують тих дітей до чистоти.

Полковник Герингтон сказав, що в ділянці охорони здоровля WPA дає услуги такій великій скількості людей, що може рівнятися населенню Мексика, Ірану або Туреччини. Вона є два рази більша від населення Голяндії, Португалії або Перу, а дві третини більша від цілого населення Канади.

Найважніше в звідомленні про роботу WPA є те, як сказав пол. Генригтон, що WPA дає бідним людям безплатну лікарську поміч, на яку вони не моглиб собі позволити. Завдяки WPA з досягнень модерної медицини користає тижнево 300,000 бідних людей, цебто одна третина народу, яка найтяжче відчуває кошти лікарських оплат.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КОГОС, Н. Й. Мітинг Бр. св. Петра і Павла, від. 57., відбудеться в суботу, 10. червня, в 7. годині вечором, в гали парохіяльній, 198 Ontario St. Проситься всіх членів прийти на означений час. — Теодор Малігловка, предс.; Іван Коба, секр.; Дмитро Мричко, кас.

АМБРІДЖ, ПА. Піврічний мітинг Тов. св. О. Николая, від. 276., відбудеться 11. червня, точно в годині 2. пополудні. Проситься всіх членів явитись начас, бо буде справоздання за пів року. Члени довгуючі будуть суспендовані, коли не вирівняють свого довгу. — Григорій Лазар, пр.; Михайло Фук, секр.

